

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.10.2007
KOM(2007) 591 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Nyvurdering af social- og arbejdsmarkedslovgivningen med henblik på at skabe flere og
bedre job inden for søfartserhvervet i EU**

**(første fase af konsultationen af arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan i henhold
til traktatens artikel 138, stk. 2)**

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Nyvurdering af social- og arbejdsmarkedslovgivningen med henblik på at skabe flere og
bedre job inden for søfartserhvervet i EU**

**(første fase af konsultationen af arbejdsmarkedets parter på fællesskabsplan i henhold
til traktatens artikel 138, stk. 2)**

1. INDLEDNING

Der er i grønbogen "En fremtidig havpolitik for EU"¹ blevet peget på, at det i samarbejde med arbejdsmarkedets parter bør tages op til fornyet vurdering, om søfartssektorerne fortsat bør være undtaget fra den europæiske social- og arbejdsmarkedslovgivning på visse punkter.

Som led i den række aktioner, der har til formål at styrke den sociale og arbejdsmarkedsdimension af det maritime Europa² og at fremme konkurrenceevnen hos EU's søfartssektor, og under hensyn til de berørte parter og særlig Europa-Parlamentets og Det Europæiske og Økonomiske Udvalgs ønsker har Kommissionen til hensigt at undersøge, om den gældende EU-lovgivning i tilstrækkelig grad beskytter de søfarende, og om en forbedring af arbejdsmiljøet kan gøre EU's søfartssektor mere attraktiv for de jobsøgende³, uden at dens konkurrenceevne forringes.

I denne meddelelse gennemgås den relevante lovgivning med henblik på at finde frem til fravigelser eller undtagelser, der berører arbejdstagere i søfartserhvervene, og til vanskeligheder med at fortolke denne lovgivning. Hensigten er at finde ud af, i hvilket omfang det er nødvendigt at forbedre den retlige beskyttelse af arbejdstagerne inden for søfartserhvervene i EU, når der samtidig tages hensyn til den allerede store mængde internationale konventioner og standarder. Endelig igangsættes der under henvisning til EF-traktatens artikel 138, stk. 2, en konsultation af arbejdsmarkedets parter om, hvordan EU kan målrette sin indsats.

---

¹ KOM(2006) 275 endelig af 7.6.2006.

² F.eks. vil der blive vedtaget en meddelelse om havpolitik som led i havpolitikken. Meddelelsen vil bl.a. indeholde et kapitel om arbejdsvilkårene og dialogen mellem arbejdsmarkedsparter i havnene.

³ Europa-Parlamentet anmoder i sin betænkning af 11.7.2007 (2007/2023(INI)) om, at "alle arbejdstagere får adgang til samme beskyttelse, og at visse grupper ikke pr. definition udelukkes fra det bredeste beskyttelsesniveau, således som det i øjeblikket ofte er tilfældet for søfolk, arbejdstagere på skibe og offshore-arbejdstagere". Det Europæiske Økonomiske og Social Udvalg "bemærker, at fiskere og søfolk udelukkes fra EU's sociallovgivning på en række områder (f.eks. direktivet om kollektive afskedigelser, om overførsel af virksomheder, om information/høring og om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser. Uanset begrundelsen for disse udelukkelse er det vigtigt at sætte en stopper for denne form diskrimination, hvor dette måtte være hensigtsmæssigt. Udvalget opfordrer derfor Kommissionen til at revurdere disse udelukkelse i nært samarbejde med arbejdsmarkedets parter" (punkt. 1.7 i Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse af 3.4.2007, TEN/255 CESE 609/2007).

At der fokuseres på de lovgivningsmæssige rammer, medfører uundgåeligt, at analysen begrænses til de erhverv, hvor EU-lovgivningen ikke giver så god beskyttelse, og/eller hvor der er blevet konstateret væsentlige problemer, dvs. arbejdstagere inden for søtransport- og fiskerisektoren.

Den økonomiske og samfundsmæssige betydning af disse spørgsmål er overordentlig stor. Det samlede antal søfarende fra EU-27-landene blev skønnet til i 2005 at ligge på 204 400⁴, og der var i EU-25 omkring 190 000 – 195 000, der arbejdede som fiskere. Af flere bidrag til konsultationen fremgår det, at der mangler uddannede søfarende til at bemane de europæiske skibe.

2. INTERNATIONAL KONTEKST

De fleste søfartssektorer er stærkt globaliserede. Den voksende økonomiske globalisering og arbejdskraftens internationalisering kombineret med den til tider utilstrækkelige håndhævelse har formindsket effektiviteten af de gældende internationale standarder og påvirket søfartssikkerheden globalt set, hvilket har medført, at arbejds- og levevilkårene for søfarende er blevet endnu mere forskellige. EU tilskynder i de globale offentlige fora kraftigt til, at de internationale bestemmelser skærpes. Dette har givet resultater i form af vedtagelsen af *ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder*⁵, og *ILO's konvention om arbejdsforhold i fiskerisektoren i 2007*⁶.

De nye internationale standarder, som er blevet indført med disse konventioner, er relevante ved ajourføring og supplerende af EU's interne og eksterne politikker, herunder de sociale standarder, da de indebærer en konsolidering og ajourføring af de gældende internationale bestemmelser på en lang række områder og dermed skaber et omfattende sæt bestemmelser om overensstemmelse og håndhævelse.

Gennemførelsen af bestemmelserne om overensstemmelse og håndhævelse i *ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder* er vigtig, hvis der skal skabes ensartede konkurrencebetingelser inden for søtransport. Det skal også bemærkes, at en række af bestemmelserne om havnestatskontrol er omfattet af den tredje søfartssikkerhedspakke med det formål at skærpe kontrollen hvad angår arbejdsforhold, herunder behandlingen af klager fra besætningen⁷.

---

⁴ Bimco/ISF Manpower Studies 1995-2005.

⁵ Det er hensigten, at 2006-konventionen om søfarendes arbejdsstandarder skal være den "fjerde søjle" i de internationale bestemmelser om kvalitetsskibsfart og supplere de allerede eksisterende vigtige konventioner fra Den Internationale Søfartsorganisation (IMO). Den er en konsolidering og ajourføring af de gældende internationale bestemmelser (68 instrumenter) med undtagelse af den nylig vedtagne konvention om identitetsdokumenter til søfarende (nr. 185) og konventionen om søfarendes pension (nr. 71).

⁶ Denne konvention er en revision af flere gældende konventioner og supplerer dem med andre bestemmelser, f.eks. vedrørende sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og om overensstemmelse og håndhævelse, herunder om overensstemmelsesdokumenter, inspektion og både flagstats- og havnestatskontrol.

⁷ KOM(2005) 588 af 23.11.2005.

Rådet vedtog den 7. juli 2007 en beslutning om bemyndigelse af medlemsstaterne til i Det Europæiske Fællesskabs interesse at ratificere *Den Internationale Arbejdsorganisations 2006-konvention* om søfarendes arbejdsstandarder, helst inden den 31. december 2010⁸.

Kommissionen planlægger også at forelægge et forslag til Rådets beslutning om at tilskynde og bemyndige medlemsstaterne til hurtigst muligt at ratificere *ILO's 2007-konvention om arbejdsforhold i fiskerisektoren*⁹.

I de senere år har ILO og IMO også taget initiativer til at forbedre sikkerhedsstandarderne. I 2003 vedtog ILO konvention nr. 185 om ajourføring af søfarendes identitetsdokumenter (konvention nr. 108 om søfarendes identitetsdokumenter) for at lette landlov og transit for søfarende. Rådet har bemyndiget EU-landene til at ratificere den¹⁰, og Kommissionen har desuden tilskyndet dem til at ratificere og gennemføre den.

EU's fiskeripartnerskabsaftaler med udviklingslande indeholder også bestemmelser, der skal fremme anstændige arbejds- og levevilkår.

3. EU-LOVGIVNING OM ARBEJDSVILKÅR OG INFORMATION OG HØRING

Med hensyn til i hvilket omfang søfarende og/eller fiskere er omfattet af EU-lovgivningen om arbejdsvilkår og information og høring af arbejdstagere, kan der sondres mellem fire situationer:

- Ingen undtagelser (dvs. ingen særlige bestemmelser eller fravigelser). I direktiverne om tidsbegrænset ansættelse, deltidsansættelse, sikkerhed og sundhed for arbejdstagere med tidsbegrænset ansættelseskontrakt eller vikaransættelse, oplysning om de betingelser, der gælder for ansættelseskontrakten eller -forholdet, og medarbejderindflydelse i europæiske selskaber og europæiske andelsselskaber.
- Særlig lovgivning eller generelle retsakter med særlige bestemmelser. I direktivet om tilrettelæggelse af arbejdstiden (søfarende er ikke omfattet af selve direktivet¹¹, men det giver mulighed for, at der fastlægges særlige bestemmelser for fiskere) eller direktivet om beskyttelse af unge på arbejdspladsen¹² (med forskellige særlige muligheder for fravigelser i denne sektor).

---

⁸ EUT L 161 af 22.6.2007.

⁹ Både ILO's 2006- og 2007-konvention vedrører områder, der falder ind under EF's enekompetence.

¹⁰ Rådets beslutning af 14. april 2005 (EUT L 136 af 30.5.2005, s. 1). Den nye fællesskabskodeks for personers grænsepassage af 15. marts 2006 indeholder en henvisning til denne konvention.

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/88/EF af 4. november 2003 om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelsen af arbejdstiden.

¹² Rådets direktiv 94/33/EF af 22. juni 1994 om beskyttelse af unge på arbejdspladsen. Medlemsstaterne kan på visse betingelser godkende natarbejde og tillade undtagelser fra bestemmelserne om daglig og ugentlig hviletid for unge, der arbejder i bl.a. søfartssektoren (artikel 9, stk. 2, og artikel 10, stk. 4).

- Medlemsstaternes mulighed for at indføre undtagelser i deres nationale lovgivning til inkorporering af direktiver. I direktivet om indførelse af europæiske samarbejdsudvalg, direktivet om information og høring af arbejdstagerne og direktivet om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens.
- Undtagelse fra anvendelsesområdet. I direktivet om kollektive afskedigelser, overførsel af virksomheder og udstationering af arbejdstagere.

Direktiverne i de to sidste kategorier kræver en mere indgående analyse.

a) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/74/EF¹³ - beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens

I henhold til artikel 1, stk. 2, kan medlemsstaterne undtagelsesvis udelukke visse arbejdstagerkategoriers tilgodehavender fra direktivets anvendelsesområde, såfremt der findes andre former for garanti, som i tilstrækkelig grad beskytter arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens. Der henvises i denne bestemmelse ikke direkte til søfartserhvervene, men medlemsstaterne kan bruge denne mulighed på disse.

I henhold til artikel 1, stk. 3, kan medlemsstater, som allerede har udelukket partsfiskere fra deres nationale lovgivning, da direktivet trådte i kraft, bibeholde denne udelukkelse.

Kun seks medlemsstater¹⁴ har brugt undtagelsesmuligheden i direktivets artikel 1, stk. 2, og/eller artikel 1, stk. 3, litra b). Der bør tages fornyet stilling til, om undtagelserne fortsat er begrundede i disse medlemsstater, og om andre former for beskyttelse, der gives i sådanne tilfælde, i praksis har vist sig at være på samme niveau.

b) Rådets direktiv 94/45/EF¹⁵ - europæiske samarbejdsudvalg

Dette direktiv finder anvendelse på besætningen på fiskerfartøjer, som falder ind under dets generelle anvendelsesområde. Det hedder dog i artikel 1, stk. 5: "*medlemsstaterne kan fastsætte, at dette direktiv ikke gælder for besætningsmedlemmer i handelsflåden*".

En af grundene til denne undtagelse¹⁶ var, at besætningsmedlemmer i handelsflåden arbejder langt fra hinanden og fra ledelsen, hvorved det bliver meget vanskeligt at mødes til høringer.

¹³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/74/EF af 23. september 2002 om ændring af Rådets direktiv 80/987/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens.

¹⁴ EL, IT, HU, MT, SK, UK.

¹⁵ Rådets direktiv 94/45/EF af 22. september 1994 om indførelse af europæiske samarbejdsudvalg eller en procedure i fællesskabsvirksomheder og fællesskabskoncerner med henblik på at informere og høre arbejdstagerne (EFT L 254 af 30.9.1994, s. 64).

¹⁶ Se arbejdsrapport 15 fra den arbejdsgruppe, som forestod inkorporeringen af direktiv 94/45/EF. Det blev dog også anført, at det ville være rimeligt ikke at undtage besætningen på færger, som kun sejler på

Seks medlemsstater har gjort brug af denne bestemmelse¹⁷. I to andre¹⁸ skyldes undtagelsesbestemmelsen, at der findes særlig lovgivning, mens der i tre andre medlemsstater¹⁹ er ordninger, der tilpasser gennemførelseslovgivningen til søfarende.

Muligheden for at undtage besætningsmedlemmer i handelsflåden bør tages op til fornyet overvejelse, da: (i) den meget internationaliserede arbejdsstyrke har behov for tværnationale informations- og høringsprocedurer, (ii) størstedelen af medlemsstaterne ikke anvender denne mulighed, (iii) bestemmelserne i direktivet er fleksible (der føres forhandlinger om informations- og høringsordningerne for at tilpasse dem til selskabsspecifikke forhold).

Der må dog tages hensyn til søfarendes særlige arbejdsmønstre. Den nuværende mulighed for undtagelser kan ændres til en tilladelse til at tilpasse de nationale bestemmelser til de særlige forhold, der gælder for besætningsmedlemmer i handelsflåden, særlig besætningsmedlemmer på langfart, således som nogle medlemsstater allerede gør.

c) Direktiv 2002/14/EF²⁰ - information og høring

I henhold til artikel 3, stk. 3, kan medlemsstaterne "*fravige dette direktiv ved at fastsætte særlige bestemmelser for besætningsmedlemmer om bord på havgående skibe*".

Medlemsstaternes ønske om at kunne fravige direktivet på dette område var begrundet i samme forhold som i forbindelse med direktiv 94/45/EF, nemlig vanskelighederne med at anvende informations- og høringsprocedurer om bord på skibe, der er langt væk fra virksomhedens hovedsæde, og det forhold, at søfarende ofte har kortvarige kontrakter.

I dette direktiv er fravigelsesmuligheden imidlertid ikke betingelsesløs, idet medlemsstaterne skal "fastsætte særlige bestemmelser". Det er således ikke muligt blot ikke at have nogen bestemmelser, og beskyttelsesniveauet må ikke være anderledes. Otte medlemsstater²¹ anvender muligheden i henhold til artikel 3, stk. 3, men kun tre af dem²² har fastsat særlige bestemmelser for besætningsmedlemmer, som er omfattet af fravigelsesmuligheden. Kommissionen vil i en kommende rapport om gennemførelsen af direktivet undersøge, om disse særlige bestemmelser er i overensstemmelse med lovgivningen.

---

kortere ruter. Undtagelsesmuligheden indgik ikke i Kommissionens oprindelige forslag KOM(94) 134 eller det ændrede forslag KOM(94) 228.

¹⁷ CY, EE, EL, HU, IT, LV.

¹⁸ LT, MT.

¹⁹ DK, NL, UK.

²⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/14/EF af 11. marts 2002 om indførelse af en generel ramme for information og høring af arbejdstagerne i Det Europæiske Fællesskab.

²¹ CY, DE, DK, EL, FR, MT, RO, UK.

²² DE, DK, UK.

d) Rådets direktiv 98/59/EF²³ - kollektive afskedigelser

I henhold til direktivets artikel 1, stk. 2, litra c), finder det ikke anvendelse på besætninger på søgående skibe.

I begrundelsen til det forslag om ændring af direktiv 75/129/EØF²⁴, som Kommissionen fremsatte i 1991, konstaterede den, at informations-, hørings- og underretningskrav, der er fastlagt i direktivet, ikke på nogen måde er uforenelige med den særlige karakter af ansættelseskontrakter eller -forhold for besætninger på søgående skibe. Det kan ikke retfærdiggøres, at de ikke er omfattet af den beskyttelse, som direktivet giver, medmindre de er omfattet af andre former for garantier, der giver dem en beskyttelse svarende til direktivets.

Rådet satte sig under drøftelserne af forslaget imod henvisningen til andre former for garantier, der giver tilsvarende beskyttelse.

Der er derfor gode grunde til igen at se på, på hvilken måde beskyttelsen af disse besætningsmedlemmers rettigheder behandles i direktivet²⁵.

e) Rådets direktiv 2001/23/EF²⁶ - overførsel af virksomheder

I henhold til direktivets artikel 1, stk. 3, finder det ikke anvendelse på søgående skibe.

Hverken Kommissionens oprindelige forslag KOM(74) 351 eller det ændrede forslag af 25. juli 1975 KOM(75) 429 indeholdt særlige bestemmelser om søgående skibe. I den i sin tid vedtagne form (direktiv 77/187/EØF af 14. februar 1977) indeholdt direktivet imidlertid allerede denne undtagelsesbestemmelse, som synes at udspringe af en lignende undtagelsesbestemmelse i direktivet om kollektive afskedigelser.

Kommissionen påpegede i 1994 i forbindelse med forslaget om ændring af direktiv 77/187/EØF²⁷, at søgående skibe kunne undtages fra de informations- og høringsrettigheder, som direktivet giver, men ikke dets grundlæggende bestemmelser, dvs. opretholdelsen af arbejdstagernes rettigheder på tidspunktet for overførslen. Denne holdning blev imidlertid ikke accepteret af Rådet.

---

²³ Rådets direktiv 98/59/EF af 20. juli 1998 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivninger vedrørende kollektive afskedigelser (EFT L 225 af 12.8.1998, s. 16).

²⁴ KOM(91) 292.

²⁵ ES, FR, LT, EE, CZ, SI, PL anvender f.eks. ikke denne fravigelse.

²⁶ Rådets direktiv 2001/23/EF af 12.3.2001 om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om varetagelse af arbejdstagernes rettigheder i forbindelse med overførsel af virksomheder eller bedrifter eller dele af virksomheder eller bedrifter (EFT L 82 af 22.3.2001, s. 16).

²⁷ KOM(94) 300.

Der synes ikke umiddelbart at være nogen særlig grund til at beholde denne undtagelse. Navnlig forekommer direktivets bestemmelser om beskyttelse af de ansattes rettigheder ikke at være uforenelige med den særlige karakter af ansættelseskontrakter eller -forhold på søgående skibe. Hvad angår informations- og høringsrettigheder bør der anlægges samme indfaldsvinkel som i forbindelse med direktiv 2002/14/EF og direktiv 98/59/EF.

Det bør bemærkes, at et stort antal medlemsstater²⁸, herunder nogle af de største søfartsnationer, har valgt ikke at undtage søgående skibe fra anvendelsesområdet for den nationale lovgivning, ved hvilken de har inkorporeret direktivet. Det er derfor oplagt, at dette spørgsmål kræver nærmere overvejelse.

f) Direktiv 96/71/EF²⁹ - udstationering af arbejdstagere

I artikel 1, stk. 2, i direktiv 96/71/EF hedder det: "*dette direktiv finder ikke anvendelse på virksomheder inden for handelsflåden for så vidt angår besætningen*".

Ved en udstationeret arbejdstager forstås i henhold til direktivet enhver arbejdstager, der i en bestemt periode udfører arbejde på en anden medlemsstats område end den, hvor arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde. Besætningen på et søgående skib kan strengt taget ikke siges at være udstationeret "på en anden medlemsstats område"³⁰.

I en rapport om gennemførelsen af direktivet³¹ erkendte Kommissionen, "*at et stort flertal af medlemsstaterne finder denne fravigelse berettiget, idet denne gruppe arbejdstagere er kendetegnet ved at være på farten under deres arbejde, og idet der er praktiske vanskeligheder forbundet med at overvåge dem*". At disse bedrifter i form af søgående skibe er undtaget fra direktivets anvendelsesområde, bør dog ikke fritage dem for at anvende de internationale civile regler (Rom-konventionen)³².

Det kan konkluderes, at definitionen af udstationering i direktiv 96/71/EF ikke kan anvendes på søfarende. Den gældende undtagelse synes at afspejle dette forhold og derfor at være berettiget.

---

²⁸ AT, CZ, DE, EE, ES, HU, IT, LT, PL, PT, SE, UK.

²⁹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser.

³⁰ Anvendelsen af flagstatslovgivningen er generelt baseret på fartøjets nationalitet (analogt med personers nationalitet) frem for tilknytningen til en stats område.

³¹ SEK(2006) 439.

³² Rapport fra arbejdsgruppen om gennemførelsen af direktivet om udstationering af arbejdstagere.

4. EU'S LOVGIVNING OM SUNDHED OG SIKKERHED

EU-lovgivningen om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen "*finder anvendelse på alle former for private og offentlige aktiviteter*"³³. Arbejdstagere i søfartssektoren nyder derfor godt af samme beskyttelsesniveau som arbejdstagere i andre sektorer.

Ud af 28 direktiver på dette område er der kun to, der ikke finder anvendelse på søfartssektoren:

- *Rådets direktiv 89/654/EØF af 30. november 1989 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdsstedet*³⁴;
- *Rådets direktiv 90/270/EØF af 29. maj 1990 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejde ved skærmterminaler*³⁵.

Direktiv 89/654/EØF finder ikke anvendelse på transportmidler, der anvendes uden for virksomheden og/eller institutionen, eller på arbejdspladser i transportmidler og fiskerfartøjer. Grunden hertil var, at der er tale om særlige arbejdspladser, der adskiller sig fra arbejdspladser på virksomheders eller institutioners område, og at de derfor skulle være omfattet af særlige bestemmelser.

Da fiskerisektoren desuden er ret udsat for arbejdsulykker, var det nødvendigt med en særlig retsakt for at forebygge de særlige risici, som fiskere er udsat for, og for at fremme disses sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Rådet vedtog derfor direktiv 93/103/EØF om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed under arbejdet om bord på fiskerfartøjer.

En række internationale aftaler og konventioner indeholder nærmere bestemmelser om de sikkerheds- og sundhedskrav, som søgående fartøjer skal opfylde. I den forbindelse er *ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder* og *ILO's 2007-konvention om arbejdsforhold i fiskerisektoren* af særlig stor betydning. Det skal dog understreges, at EU allerede har effektive retlige midler til at supplere disse internationale instrumenter, når det er nødvendigt. Gældende internationale kodekser og aftaler indeholder sommetider mere strenge og/eller specifikke bestemmelser end EU's lovgivning om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, og i nogle direktiver er det specifikt bestemt, at disse skal anvendes. I så fald er det udtrykkeligt anført, at bestemmelserne i de pågældende direktiver finder anvendelse, uden at det indskrænker sådanne aftaler og kodekser. I forbindelse med direktiv 1999/92/EF³⁶ kan det nævnes, at søfartssektoren fuldt ud er omfattet af sådanne internationale aftaler.

---

³³ Artikel 2, stk. 1, i Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juli 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet (EFT L 183 af 29.6.1989, s. 1).

³⁴ EFT L 393 af 30.12.1989, s. 1.

³⁵ EFT L 156 af 21.6.1990, s. 14.

³⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/92/EF af 16. december 1999 om minimumsforskrifter vedrørende forbedring af sikkerhed og sundhedsbeskyttelse for arbejdstagere, der kan blive udsat for fare hidrørende fra eksplosiv atmosfære (EFT L 23 af 28.1.2000, s. 57).

I overensstemmelse hermed påpegede Kommissionen i sin meddelelse om en fællesskabsstrategi for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen 2007-2012³⁷, at EU bør fremme sundhed og sikkerhed på internationalt plan og styrke sit samarbejde med ILO, WHO og andre internationale organisationer for at fremme et højere beskyttelsesniveau på verdensplan.

To direktiver finder specifikt anvendelse på søfartssektoren:

- *Rådets direktiv 92/29/EØF af 31. marts 1992 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed med henblik på at forbedre den lægelige bistand om bord på skibe*³⁸;
- *Rådets direktiv 93/103/EF af 23. november 1993 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed under arbejdet om bord på fiskerfartøjer*³⁹.

Direktiv 93/103/EF finder kun anvendelse på nye fiskerfartøjer (kontrakt om bygning indgået efter den 23. november 1995) med en længde mellem perpendikulærene på mindst 15 m eller derover og på eksisterende fiskerfartøjer med en længde mellem perpendikulærene på 18 m eller derover. Kommissionen vil i 2008 vedtage en rapport om den praktiske gennemførelse af bestemmelserne i direktiv 93/103/EF med en indgående analyse af dets konsekvenser for beskyttelsen af europæiske fiskeres sundhed og sikkerhed og med en redegørelse for, hvilke foranstaltninger der skal træffes.

At mindre fartøjer ikke er omfattet af direktivet, er begrundet i de alvorlige økonomiske konsekvenser, herunder yderligere administrative byrder, som det ville have, hvis direktivet også fandt anvendelse på mindre fartøjer.

Der er imidlertid stadig nødvendigt at gøre noget ved det store og vedholdende antal arbejdsulykker, der forekommer i fiskerisektoren. Særlig bør der gøres opmærksom på god praksis under hensyn til den særlige karakter af arbejdet om bord på mindre fiskerfartøjer, og både arbejdsgivere og arbejdstagere bør gives praktiske anvisninger på, hvordan man kan fremme sikrere arbejdsprocedurer.

---

³⁷ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Højere kvalitet og produktivitet i arbejdet: en fællesskabsstrategi for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen 2007-2012 - KOM(2007) 62, s. 14.

³⁸ EFT L 113 af 30.4.1992, s. 19.

³⁹ EFT L 307 af 13.12.1993, s. 1.

5. ARBEJDSKRAFTENS FRIE BEVÆGELIGHED OG KOORDINERING AF SOCIALSIKRINGSORDNINGERNE

5.1. Arbejdskraftens frie bevægelighed

Arbejdskraftens frie bevægelighed i EU er en af de grundlæggende friheder, som er garanteret ved EU-lovgivningen. Ifølge retspraksis finder bestemmelserne i EF-traktaten om arbejdskraftens frie bevægelighed også anvendelse på søtransportsektoren. Selv om arbejdet udføres uden for EU's område, finder bestemmelserne anvendelse på den pågældende arbejdstager, forudsat at arbejdsforholdet i retlig henseende kan stedfæstes på Fællesskabets territorium eller bevarer en tilstrækkelig snæver tilknytning hertil⁴⁰.

5.2. Koordinering af socialsikringsordningerne

I henhold til EU-lovgivningen om socialsikring mister vandrende arbejdstagere og deres familiemedlemmer ikke deres sociale sikring, når de flytter inden for EU, ligesom medlemsstaterne skal overholde princippet om ligebehandling og ikke-diskriminering, når de anvender deres nationale bestemmelser om social sikring.

De relevante bestemmelser er fastlagt i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 og i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72, som indeholder gennemførelsesbestemmelser hertil. I henhold til disse bestemmelser skal medlemsstaternes socialsikringsystemer koordineres. Forordning (EØF) nr. 1408/71 indeholder særlige bestemmelser for søfarende vedrørende den lovgivning, de er omfattet af. En EU-statsborger, som arbejder om bord på et skib, der fører en medlemsstats flag, er i princippet omfattet af lovgivningen i denne stat. Hvis den pågældende imidlertid arbejder på et skib, der fører en medlemsstats flag, og aflønnes af en virksomhed, der er registreret eller har sit hjemsted i en anden medlemsstat, er han omfattet af lovgivningen i sidstnævnte medlemsstat, hvis han har sin bopæl i denne⁴¹.

Bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1408/71 finder også anvendelse på statsborgere fra tredjelande, hvis de lovligt har bopæl i en medlemsstat og er i situationer, hvor alle de relevante omstændigheder ikke udelukkende har tilknytning til én medlemsstats område (jf. forordning (EF) nr. 859/2003).

Disse EU-bestemmelser kan imidlertid kun i meget begrænset omfang sikre søfarendes rettigheder, da (i) de kun finder anvendelse på socialsikringsordninger i lande inden for EU og EØS samt Schweiz, og (ii) statsborgere i tredjelande, som arbejder på et fartøj, der fører en medlemsstats flag, men som ikke lovligt har bopæl i EU, eller som ikke er i en grænsearbejdersituation som defineret i forordning (EF) nr. 859/2003, ikke er omfattet af denne EU-lovgivning. Spørgsmålet om, hvorvidt de er berettiget til social sikring i henhold til den nationale lovgivning, som de er omfattet af, eller ej, er udelukkende en sag for den eller de berørte medlemsstater.

---

⁴⁰ Jf. f.eks. sag 9/88, Lopes da Veiga, Sml. (1989) 2989, præmis 15.

⁴¹ Jf. artikel 13, stk. 2, litra c), og artikel 14 b, nr. 4. Uændret i den nye forordning (EF) nr. 883/2004, som afløser forordning (EØF) nr. 1408/71.

Disse bestemmelser materielle anvendelsesområde er desuden begrænset til socialsikringsordninger, der er fastsat ved national lovgivning. Der gælder undtagelser for frivillige supplerende forsikringsordninger eller særlige ordninger for selvstændige⁴² og kollektive overenskomster, medmindre sådanne overenskomster gøres obligatoriske ved national lovgivning. I søfarts- og fiskerisektoren er social sikring ofte en del af ansættelseskontrakten og omfattet af en international privat forsikringsordning. Arbejdstagere kan kun påberåbe sig bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1408/71, hvis de er omfattet af en lovpligtig forsikringsordning i henhold til den nationale lovgivning, som de er omfattet af. De kan derfor komme ud for, at der er huller i deres socialsikringsdækning. Det gælder særlig i forbindelse med optjening af pensionsrettigheder.

ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder indeholder bestemmelser om det minimumsniveau for social sikring, som hver medlemsstat i henhold til sin nationale lovgivning skal give søfarende, som normalt har bopæl på deres område. I henhold til denne konvention bør denne beskyttelse ikke være dårligere end den, som andre arbejdstagere nyder på medlemsstatens område. Lignende bestemmelser findes i *ILO's 2007-konvention om arbejdsforhold i fiskerisektoren*. Når disse bestemmelser er trådt i kraft, vil de sikre et vist niveau for den sociale sikring af arbejdstagere i denne sektor. Yderligere fremskridt vil kunne opnås ved at øge antallet af internationale aftaler med tredjelande, hvori indgår bestemmelser om social sikring og ligebehandling.

6. BETYDNINGEN AF DIALOGEN MELLEM ARBEJDSMARKEDETS PARTER

Sektorudvalgene for søtransport og havfiskeri har jævnligt behandlet spørgsmål med henblik på at forbedre sikkerheden og velfærden om bord på skibene.

Begge udvalg har en lang tradition for at arbejde for anstændige arbejdsvilkår som led i globaliseringen og overholdelsen af internationale retlige instrumenter for søfarende. Arbejdsmarkedets parter i EU deltager aktivt i ILO og IMO og bidrager dermed til at stille Europa stærkere, og de gør en stor indsats med hensyn til opfølgningen og gennemførelsen af de relevante internationale instrumenter.

I søtransportsektoren forhandler arbejdsmarkedets parter om en europæisk aftale til gennemførelse af de relevante bestemmelser i *ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder*. Disse forhandlinger blev sat i gang efter den konsultation af arbejdsmarkedets parter i henhold til traktatens artikel 138, stk. 2, som Kommissionen igangsatte i juni 2006. Hvis der opnås enighed og arbejdsmarkedets parter ønsker det, vil Kommissionen fremsætte et forslag til direktiv på grundlag af EF-traktatens artikel 139. Kommissionen overvejer også at fremsætte et forslag til direktiv om gennemførelse af bestemmelserne vedrørende søfarendes arbejdsstandarder om bord på skibe, der fører EU-landes flag, og skibe, der anløber havne i EU. Et sådant instrument vil gøre det muligt for medlemsstaterne at anvende *ILO's 2006-konvention om søfarendes arbejdsstandarder* ensartet på alle skibe, herunder skibe, der sejler under et tredjelands flag, når konventionen er trådt i kraft, i

---

⁴² I henhold til forordning (EF) nr. 883/2004 mister særlige ordninger for selvstændige deres særstilling og vil også være omfattet af forordningen, hvis de ved national lovgivning gøres obligatoriske.

overensstemmelse med princippet om, at lande, der ikke har ratificeret konventionen, ikke skal behandles gunstigere.

Hvis de internationale standarder integreres med EU-lovgivningen, skabes der mere lige konkurrencevilkår. Kommissionen opfordrer derfor arbejdsmarkedets parter i havfiskerisektoren til at undersøge mulighederne for et fælles initiativ med henblik på at fremme anvendelsen i EU af bestemmelserne i *ILO's 2007-konvention om arbejdsforhold i fiskerisektoren*.

7. KONKLUSIONER

Kommissionen vil fortsat arbejde på at styrke de internationale bestemmelser, særlig ved at fremme ratificeringen og gennemførelsen af internationale standarder og gennem internationale aftaler med tredjelande indeholdende bestemmelser om arbejdstagernes rettigheder og om ligebehandling.

Kommissionen vil også arbejde på at forbedre EU's lovgivning for arbejdstagere i søfartserhvervene. Analysen i denne meddelelse viser, at der ikke fuldt ud er grundlag for at undtage dem fra anvendelsesområdet for nogle direktiver, hvis de ikke bidrager til anvendelsen af særlige løsninger, der er bedre tilpasset sådanne arbejdstageres konkrete arbejdsforhold.

Særlig vigtigt er det at være opmærksom på søfarendes ret til beskyttelse, hvis deres arbejdsgiver bliver insolvent, eller hvis virksomheder overføres. Her er der brug for en ensartet strategi for at gøre det muligt for dem at udøve deres rettigheder effektivt, både på nationalt plan og i virksomheder, der arbejder på EU-plan. De gældende undtagelser fra anvendelsesområdet for direktiverne vedrørende information og høring bør også tages op til fornyet vurdering.

Hvis der er tilstrækkeligt vigtige grunde til at bibeholde de gældende undtagelser eller fravigelser, bør det overvejes, om det vil være en mere egnet løsning at vedtage særlig EU-lovgivning for sektoren for at sikre søfartserhvervene samme beskyttelsesniveau, som andre arbejdstagere har under de generelle direktiver.

I så fald er det nødvendigt at gennemgå de særlige retlige forhold, der gælder i medlemsstaterne, så man kan sikre, at søfartserhvervene har et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau, særlig når der er tale om betingede undtagelser, som forpligter medlemsstaterne til at fastsætte mere specifikke bestemmelser eller alternative garantier, der giver samme beskyttelsesniveau.

Alle kommende forslag om nyvurdering af undtagelser og/eller fravigelser inden for søfartssektoren må vurderes på grundlag af en grundig analyse af deres konsekvenser for konkurrenceevnen for søfartsbranchen i EU. Der må også tages hensyn til de internationale standarder og deres samspil med EU-bestemmelserne.

På denne baggrund anmodes arbejdsmarkedets parter derfor om at besvare følgende spørgsmål:

1. Er De enig i Kommissionens analyse af begrundelserne for undtagelserne og fravigelserne fra EU's arbejdsmarkedslovgivning for søfartserhvervene?
2. Hvis de undtagelser, der ikke længere er berettigede, ophæves, bør søfartserhvervene så være omfattet af det generelle anvendelsesområde for de relevante direktiver? Hvor bør der i første række sættes ind på dette område?
3. For så vidt angår de undtagelser, som De finder berettigede på grund af de særlige forhold i sektoren eller af andre grunde, er søfartserhvervene så på andre måder sikret en beskyttelse på samme niveau? Mener De, at der bør være særlige bestemmelser i det relevante direktiv eller en særlig EU-retsakt for søfartserhvervene?
4. Hvilke midler finder De mest egnede til at forbedre sundheden og sikkerheden om bord på skibe, særlig på mindre fiskerfartøjer?
5. Under hensyn til kompetencedelingen mellem EU og medlemsstaterne hvad angår social sikring, hvilke midler finder De så mest egnede til at forbedre den sociale sikring af arbejdstagere i søfartserhvervene?

*****

Denne meddelelse er første fase i den konsultation, der er omhandlet i EF-traktatens artikel 138, stk. 2. Hvis Kommissionen efter konsultationen finder en fællesskabsindsats hensigtsmæssig, vil den konsultere arbejdsmarkedets parter om indholdet af de påtænkte forslag, jf. EF-traktatens artikel 138, stk. 3.